

หนังสือพิมพ์รายวันกับสังคมศึกษา

หนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทและอิทธิพลเพียงไรในสังคม

ก่อนที่จะกล่าวถึงว่าหนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทและอิทธิพลเพียงไรในสังคมนั้นควรจะได้ทราบถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก่อนว่ามีอะไรบ้างซึ่งอาจกล่าวได้ว่า

1. หน้าที่เบื้องต้นของหนังสือพิมพ์ก็คือจะต้องรายงานข่าวอย่างถูกต้องไม่ว่าจะเป็น ชื่อ วันที่ สถานที่ คำพูด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และข่าวที่เสนอนั้นควรเป็นข่าวที่น่าสนใจ เป็นระเบียบ อ่านง่าย
2. หน้าที่สำคัญประการที่สองของหนังสือพิมพ์ก็คือการตีความหมายข่าว ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นบุคคลชั้นธรรมดา ๆ เข้าใจความหมายและความสำคัญของข่าวดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ประจำอยู่
3. การอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นในหน้าบทบรรณาธิการ เป็นหน้าที่อันหนึ่งของหนังสือพิมพ์ เพราะหน้าบทบรรณาธิการมีผลต่อการสร้างรูปแบบความคิดเห็นของสาธารณชนอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้การแสดงความคิดนั้นจะต้องมีเหตุผล มีหลักฐาน มีความยุติธรรม และเชื่อถือได้ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ก็จะต้องกล่าวพิมพ์จดหมายจากผู้อ่านซึ่งไม่ค่อยจะเห็นด้วยกับเรื่องในหนังสือพิมพ์รายวัน
4. หนังสือพิมพ์รายวันมีหน้าที่ที่จะให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนเช่น
 - 4.1 การโฆษณา ช่วยให้ชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจไปได้
 - 4.2 เรื่องราวเกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ช่วยให้ผู้อ่านได้พบกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น คอลัมน์รายการอาหารทำให้แม่บ้านได้ฝึกปรุงอาหารตามวิธีที่อ่านพบในหนังสือพิมพ์
 - 4.3 ภาพการ์ตูน คอลัมน์การเล่นทายปัญหา ปริศนา ทำให้ผู้อ่านได้มีอารมณ์ขัน ใค้พักผ่อน และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4.5 ชาวต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ในวันนี้เก็บไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ในวันนี้

4.6 ชาวการประชุมสัมมนาต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในชุมชนเกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น ประเทศชาติ และนานาชาติ เหล่านี้เป็นต้น

จากหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็อาจจะประมวลบทบาทและอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสังคมได้ดังต่อไปนี้

1. แม้ว่าสังคมจะประกอบไปด้วยกลุ่มชนซึ่งมีลักษณะทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และแนวความคิดแตกต่างกัน อันก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ กันขึ้นก็ตาม แต่กลุ่มชนเหล่านั้นก็มีวัฒนธรรมของสังคมโดยส่วนรวม สังคมโดยส่วนรวมเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมเช่นไร เราก็จะทราบได้จากหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งเป็นแหล่งเสนอข่าวความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมดังตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2475 หนังสือพิมพ์รายวันจะลงข่าวกระทบทระตั้งพระมหากษัตริย์อันแสดงให้เห็นได้ว่าสังคมในระบะนั้นมีความเชื่อถือศรัทธาในระบบพระมหากษัตริย์ล้นเกล้า ซึ่งต่างกับในสมัยปัจจุบันที่ยกย่องนับถือพระมหากษัตริย์มากดังจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับจะมีข่าวเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประจำและมีแต่จะยกย่องพระเกียรติคุณ นับได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นเสมือนกระจกเงาที่จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมได้เป็นอย่างดี

006274

2. หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อมวลชนที่ให้ข่าวสาร รายละเอียดและเรื่องราวต่าง ๆ ได้สูงกว่าสื่อประเภทอื่นดังจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันฉบับเดียวจะมีข่าวหรือคอลัมน์ทั้งด้านที่เกี่ยวกับอนามัย การเกษตร ความก้าวหน้าทางวิทยาการ ชาวต่างประเทศ เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และอื่น ๆ อันจะเป็นการช่วยให้บุคคลที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ในสถาบันการศึกษา ครูอาจารย์ ก็อาจทำหนังสือพิมพ์รายวันมาใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนโดยอาจนำความรู้จากหนังสือพิมพ์นั้นมาสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration) ให้แก่เด็กนักเรียน นิสิต นักศึกษา การอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ก็อาจนำหัวข้อต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวันมาอภิปราย ซึ่ง

นอกจากจะได้แสดงความคิดเห็นของตนเองแล้วยังได้แนวความคิดเห็นจากบุคคลอื่นที่แสดงไว้ในหนังสือพิมพ์รายวันด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นผู้ให้การศึกษามวลชนทางอ้อม

3. ในคอลัมน์คอนสราฟปัญหาจากผู้อ่านหรือคอลัมน์จดหมายจากผู้อ่านในหนังสือพิมพ์รายวันในปัจจุบันนี้เราจะเห็นว่าปัญหาหรือจดหมายที่ผู้อ่านเขียนมาเป็นเรื่องร้องเรียนหรือประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในวงงานราชการว่ามีความล่าช้า ไม่ได้รับความสะดวก ไม่ได้รับความยุติธรรม มีการทุจริตในหน้าที่หรือไม่เป็นไปตามหลักการ นอกจากนี้ยังมีเรื่องการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของคณะรัฐบาล การตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อส่วนรวมว่าสมควรหรือไม่ มีเหตุผลเพียงไร เป็นที่พอใจไม่พอใจ หรือเห็นด้วยไม่เห็นด้วยอย่างไร ประชาชนก็อาศัยหนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อกลางทั้งตั้งและแสดงความคิดเห็นไปยังรัฐบาล รัฐบาลใดที่เป็นประชาธิปไตยก็ย่อมจะรับฟังมติมหาชน เช่นเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของรัฐบาลประชาชนก็ทราบได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน จะเห็นได้ว่ารัฐบาลก็ต้องอาศัยหนังสือพิมพ์รายวันเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการบริหารประเทศ เนื่องจากหนังสือพิมพ์รายวันมีราคาถูกไปถึงประชาชนได้ทั่วถึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาลเป็นไปอย่างกว้างขวาง หนังสือพิมพ์รายวันจึงมีบทบาทเป็นผู้นำมติมหาชนในสังคมประชาธิปไตย

4. จากภาพข่าวและคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์รายวันเราจะเห็นได้ว่ามีภาพข่าวหรือข่าวผู้เดินทางไปต่างประเทศมากมายอยู่ทุกวัน เป็นการเดินทางไปศึกษาต่อบ้าง ทุนงานบ้าง ทัศนารบ้าง เพื่อธุรกิจการค้าบ้าง และในลักษณะที่เรียกว่า "ไปช้อปปิ้ง" บ้าง ซึ่งดูเหมือนจะมีเพิ่มมากขึ้นทุกวันทั้งนี้เพราะเมื่อหนังสือพิมพ์เสนอข่าวเช่นนั้นเสมอ ๆ หรือเป็นประจำจึงทำให้ประชาชนเกิดความโน้มเอียงที่จะทำตามอย่างกัน หรือในสังคมเมืองหลวงผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีว่ารวยจะนิยมซื้อรถยนต์จากต่างประเทศที่เป็นรุ่นล่าสุดบ้าง ราคาแพงที่สุดบ้าง เพื่อจะได้เป็นคันหนึ่งคันเดียวในเมืองไทย เมื่อหนังสือพิมพ์ลงข่าวบ่อย ๆ เข้าทำให้ผู้อ่านบางคนหรือบางกลุ่มมีพฤติกรรมไปในทำนองเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็น "แม่แบบ" ของวัฒนธรรม

5. เมื่อมีเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งขัดต่อแนวความคิดและหลักยึดถือปฏิบัติของประชาชนเกิดขึ้นในสังคมและหนังสือพิมพ์ได้นำข่าวนั้นมาเสนอก็อาจจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่าง ๆ ขึ้นได้เช่น ข่าวหลวงจำรูญเนติศาสตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ยื่นหนังสือต่อคณะรัฐมนตรีให้แก้ไขระเบียบราชการตุลาการทำให้เกิดความไม่พอใจแก่คณะบุคคลหลายฝ่าย มีการคัดค้าน และที่เห็นได้ชัดก็คือการเดินขบวนมาประชุมกันที่กระทรวงยุติธรรมของคณะนักศึกษารวมศาสตร์ หรือชาวยุ โดยสารรถแท็กซี่ที่เป็นสตรีถูกรุมยาสดม เมื่อมีมารายเข้าและหนังสือพิมพ์รายวันลงข่าวเสมอจนทำให้หญิงสาวทั้งหลายไม่กล้านั่งรถแท็กซี่ตามลำพังอย่างเคยจนกระทั่งผู้ขับรถแท็กซี่เกือบจะต้องยกขบวนไปออกรายการทางโทรทัศน์เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและทางฝ่ายโรงพยาบาลตำรวจก็ต้องทำการพิสูจน์และตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องนี้จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดปฏิกิริยาทางสังคมขึ้น

6. นอกจากที่กล่าวไปแล้วหนังสือพิมพ์รายวันยังมีอิทธิพลต่อสังคมโดยทั่วไป และมีอิทธิพลทางการโฆษณาชวนเชื่ออยู่มากอันอาจโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านให้เกิดความเชื่อผิด ๆ เลือมิโสครัทธาในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้เช่นคนไข้คนหนึ่งต้องผ่าตัดเปลี่ยนดวงตาใหม่ก็ลงข่าวในหนังสือพิมพ์รายวันขอบริจาคดวงตา ไม่นานก็มีผู้แจ้งความจำนงบริจาคไปหลายราย หรือแม้แต่การบริจาคโลหิตให้สภากาชาดไทย ข่าวหรือภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันก็นับว่ามีส่วนชักชวนให้ผู้บริจาคมาบริจาคกันมากขึ้นเรื่อย ๆ

หนังสือพิมพ์รายวันมีประโยชน์ต่อการศึกษหรือไม่

โดยทั่วไปแล้วเราใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นแหล่งข่าวหรืออธิบายข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันว่ามีอะไรเกิดขึ้นที่ไหนอย่างไรบ้าง แต่บางคนก็อาจจะใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิตประจำวันหรือการดำเนินธุรกิจเช่นดูว่าวันนี้โรงละครใดไหนฉายภาพยนตร์เรื่องอะไร หรือวันนี้ราคาทองคำบาทละเท่าไร เป็นต้น หนังสือพิมพ์รายวันมิได้มีเพียงข่าวสารหรือเรื่องราวหนัก ๆ เท่านั้นแต่ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่เขาสมอง มีเรื่องสั้นการ์ตูน ไร่ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ผู้อ่านจากภาระกิจที่ยุ่งเหยิงในแต่ละวันได้ คอดีมนัซบุชบุคคล

ในสังคมก็มีใครจะเป็นคอลัมน์ที่ไหลไหลเสียที่เดียวอย่างน้อยก็ทำให้เราทราบถึงพฤติกรรมของคนบางคนและบางกลุ่มในสังคมและยังอาจเป็นประโยชน์ให้เราได้รู้จักติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นได้ ผู้อ่านบางคนอาจจะนำเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของคนทั่ว ๆ ไป และหนังสือพิมพ์ก็ลงข่าววิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นบ้างก็อาจทำให้บุคคลนั้นมีชื่อเสียงหรือมีเกียรติขึ้นมาในสังคมได้

เท่าที่กล่าวมาแล้วเป็นประโยชน์ของหนังสือพิมพ์โดยทั่ว ๆ ไปหากจะมาพิจารณาถึงประโยชน์ทางด้านการศึกษาโดยพิจารณาจากข่าว เรื่องราว คอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับแล้วเราก็จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ให้ประโยชน์ทางด้านการศึกษารวบรวมต่าง ๆ ไม่น้อยตัวอย่างเช่น

1. ข่าวการเมือง และการปกครองภายในประเทศ ซึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล การตัดสินใจของรัฐบาลในปัญหาต่าง ๆ คำปราศรัยของบุคคลสำคัญ กฎหมายใหม่หรือกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติม สนธิสัญญาต่าง ๆ เหตุการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในประเทศ เหล่านี้มีส่วนทำให้ผู้อ่านได้รู้ถึงนโยบายการปกครองประเทศ กฎหมายที่ประชาชนพึงทราบทำให้มีความเข้าใจสามารถประพาศติคนได้ถูกต้องและรู้ถึงหน้าที่พลเมือง

2. ข่าวการเมืองและการปกครองในต่างประเทศ ก็มักจะเป็นข่าวในทำนองเดียวกันอันจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความเป็นไปของประเทศต่าง ๆ ในโลก และได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ต่างประเทศด้วย

3. คอลัมน์หรือเรื่องราวเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และวิทยาการก้าวหน้าต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ วิศวกรรม เกษตรศาสตร์ สถาปัตยกรรม และอื่น ๆ

4. ข่าวชาตกรรม อาชญากรรม เป็นตัวอย่างที่ดีในการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีลธรรม คุณ ธรรม ความประพฤติ นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาดังพฤติกรรมของคนที่สังคมเป็นส่วนของการศึกษาทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา

5. คอลัมน์ตอบปัญหาผู้อ่านทางด้านการแพทย์ สุขภาพอนามัย เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้าน สุขศึกษาของนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาแพทย์ และสาธารณสุข คือนอกเหนือไปจากตำรับตำราที่เรียนแล้วก็อาจจะเป็นกรณีตัวอย่างเพิ่มเติม

6. ข่าวเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และอื่น ๆ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษาทางด้านวิชา เศรษฐศาสตร์ หรือแม้แต่ผู้ที่มิได้เรียนวิชานี้เมื่ออ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เกี่ยวกับข่าวทาง คำนัน์เสมอ ๆ ก็อาจจะเข้าใจในเรื่องเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นได้

7. สารคดี เรื่องราว หรือข่าวที่เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม อารยธรรม ขนบ ธรรมเนียมประเพณี ก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านได้มีความรู้ในค่านัน์และยังเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษาที่เรียนทางด้านอักษรศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม ปฏึกกรรม วัฒนธรรม หรือ ศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ รวมทั้งทางด้านสังคมวิทยาด้วย

8. ข่าว เรื่องราว สารคดีที่เกี่ยวกับผลงานความสำเร็จ ความพ่ายแพ้ ของ บุคคลสำคัญต่าง ๆ ทั้งในประเทศและทั่วโลก ช่วยให้อ่าน นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือ ครูอาจารย์ได้ทราบถึงชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ๆ เหล่านั้น ซึ่งบางครั้งรายละเอียดปลีก ย่อยในหนังสือพิมพ์รายวันจะมีมากกว่าในตำรับตำราหรือแบบเรียน

9. เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ และหนังสือพิมพ์บันทึกข่าวหรือเรื่อง ราวนั้นไปต่อมาภายหลังเหตุการณ์นั้นก็อาจจะกลายเป็นประวัติศาสตร์ เราสามารถเก็บหนังสือ พิมพ์ไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้

10. เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์หรือวิจัยเราอาจใช้หนังสือพิมพ์รายวันเพื่อ ประโยชน์นี้ได้เช่นศึกษาและวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาค่านัน์ต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันยังนำมาใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอนใน ห้องเรียนได้โดยตรงเช่น

1. วิชาภาษาไทย

1.1 ใช้ฝึกทักษะในการอ่าน ครูอาจนำข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์มาให้ นักเรียนอ่านซึ่งนอกจากจะเป็นการฝึกทักษะในการอ่านแล้วยังทำให้นักเรียนได้มีความรู้ในเรื่องรานั้น ๆ ด้วย

1.2 ใช้ฝึกทักษะในการข้อความโดยครูนำข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์มาให้ นักเรียนอ่านแล้วจับใจความสำคัญเป็นการช่วยส่งเสริมความรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบันของนักเรียนด้วย

1.3 ใช้ศึกษาแบบอย่างของการเขียนลักษณะต่าง ๆ ทั้งแบบที่ดีและไม่ดี อาจจะเป็นลักษณะการเขียน การใช้โวหารณ์ ส่วนวน ภาษาโดยครูอาจจะหยิบยกลักษณะเหล่านั้นจากหนังสือพิมพ์รายวันมาให้ นักเรียนได้เห็นหรือให้นักเรียนได้ไปศึกษาดูเองโดยครูเป็นผู้แนะนำให้

1.4 ให้นักเรียนรวบรวมคำผิดต่าง ๆ ที่อ่านพบจากหนังสือพิมพ์รายวันพร้อมทั้งหาคำที่ถูกต้อง

1.5 ใช้ฝึกทักษะการพูดโดยกำหนดให้นักเรียนไปอ่านแล้วนำมารายงานหรืออภิปราย

2. วิชาภาษาอังกฤษ

2.1 ใช้ฝึกทักษะในการอ่าน สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นภาษาอังกฤษ ครูอาจนำมาให้นักเรียนฝึกทักษะในการอ่านได้

2.2 ใช้เป็นตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะการเขียน การใช้โวหารณ์ การแต่งความ การแปลความ

3. วิชาสังคมศึกษา

3.1 ใช้เป็นเรื่องราวนำเข้าสู่บทเรียน เช่น ข่าวคนขับรถแท็กซี่เก็บกระเป๋าสตางค์โดยสารทำตกไว้ไปคืนเจ้าของก็เป็นตัวอย่างที่ดีเรื่องความซื่อสัตย์ ในการสอนศีลธรรม

3.2 ใช้ประกอบเนื้อหาการสอนบางตอน เช่น ประวัติบุคคลสำคัญ ภูมิศาสตร์
ต่างประเทศ

3.3 กำหนดให้นักเรียนไปอ่านเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อประกอบ
เนื้อหาวิชาตอนที่เรียนหรือเป็นตัวอย่าง เช่น การค้นพบวัตถุหรือโครงกระดูกโบราณ

3.4 กำหนดให้นักเรียนไปอ่านเรื่องราวต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว
นำมารายงานในชั้นเป็นการสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์ประจำวันหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน

3.5 กำหนดให้นักเรียนนำข่าว ภาพข่าว บทความต่าง ๆ ที่คัดจากหนังสือพิมพ์
รายวันมาติดบอร์ดในห้องเรียนเป็นประจำ เป็นการเพิ่มพูนความรู้รอบตัวหรือเพื่อความเข้าใจ
ในความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคม

3.6 ให้นักเรียนวิจารณ์ข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน
ทำเป็นรายงานส่งอาจเป็นการวิจารณ์การตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งนอกจากจะฝึกให้เป็น
คนรู้จักคิด มีเหตุผลแล้วยังฝึกหน้าที่พลเมืองในสังคมประชาธิปไตยด้วย

3.7 กำหนดให้นักเรียนจัดกระดานนิทรรศการหรือทำสมุดภาพข่าวต่าง
เช่น สมุดภาพเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ สมุดภาพเกี่ยวกับการแข่งขัน
กีฬาเอเชียนเกมส์ในประเทศไทย เป็นต้น

นอกจากนี้อาจใช้หนังสือพิมพ์รายวันในลักษณะที่คล้ายคลึงกันนี้ประกอบการเรียนการสอน
วิชาอื่น ๆ อีกเช่น วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา พลศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและวิธีการ
ของครูผู้สอนแต่ละคน

ความมุ่งหมายในการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความมุ่งหมายในการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นมีความ
มุ่งหมายทั้งความมุ่งหมายโดยทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะในแต่ละแขนงวิชา ก่อนอื่น

จะได้อะไรถึงความมุ่งหมายโดยทั่วไป¹ ก่อนซึ่งได้แก่

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม
2. ให้มีความรู้ ความเข้าใจในความเป็นมาในอดีตทางสังคม ทางวัฒนธรรม และสภาพปัจจุบันทางการ เมือง ซึ่งชนแต่ละชาติได้สร้างสมกันมาตามประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ
3. ให้เข้าใจซาบซึ้งในคุณค่าทางศีลธรรม และวัฒนธรรมทั้งปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
4. ให้มีความรู้ ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับการผลิต การบริโภค และการสงวนทรัพยากรของสังคม
5. ให้รู้จักเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลตลอดจนสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งพลเมืองแต่ละคนพึงมีต่อประเทศชาติของตนและสังคมประชาธิปไตย
6. ให้รู้จักเหตุผล เข้าใจหลักการและระเบียบวิธีในการแก้ปัญหาและรู้จักประเมินผล

ในความมุ่งหมายเฉพาะของแต่ละแขนงวิชา² มีดังนี้

1. วิชาภูมิศาสตร์ มีความมุ่งหมายเฉพาะ คือ
 - 1.1 เพื่อช่วยให้เกิดมิตร์จิตและให้ความเป็นธรรมแก่เพื่อนมนุษย์
 - 1.2 เพื่อให้เข้าใจในเรื่องข่าวสารประจำวันดีขึ้น

¹ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.4-5-6) พุทธศักราช 2503 (โรงพิมพ์คุรุสภา พระนคร 2504) หน้า 17

²ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิสามัญศึกษา ประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา (ชั้น ม.ศ.4-5) พุทธศักราช 2503 (โรงพิมพ์คุรุสภา พระนคร 2507)

1.3 เพื่อให้รู้ถึงคุณค่าของความร่วมมือ ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

1.4 เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรู้คุณค่าในการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ

1.5 เพื่อช่วยการประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

2. วิชาประวัติศาสตร์ มีความมุ่งหมายเฉพาะคือ

2.1 ให้รู้ถึงสาเหตุแห่งความเสื่อม ความเจริญ รู้ถึงความเป็นมาของสิ่งของต่าง ๆ ตลอดจนเหตุการณ์ยุ่งยากต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางแห่งการแก้ไขปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2.2 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรักชาติ และรู้จักประวัติความเป็นมาของการจัดระบบสังคมศึกษาแบบต่าง ๆ ให้รู้จักประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศต่าง ๆ ในทวีปอื่น ๆ และให้เข้าใจความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาติ

2.3 เพื่อสร้างบุคลิกลักษณะอันดีแก่นักเรียนโดยทำให้นักเรียนเกิดความนิยมซาบซึ้งและเข้าใจแจ่มแจ้งในพฤติกรรมอันดีของบุคคล กลุ่มชน

2.4 ให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงส่งเสริมสังคมมนุษย์ให้พัฒนาการขึ้น

2.5 ให้ทราบพัฒนาการของสังคม ให้รู้จักสืบสาวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์เครื่องบินนั้นได้ความคิดตกทอดมาจากคนในสมัยกลางและคนในสมัยกลางได้ความคิดมาจากกรีกในสมัยโบราณ

2.6 ให้รู้จักวิธีศึกษาวิชาประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องหลักวิชา

3. วิชาหน้าที่พลเมือง มีความมุ่งหมายเฉพาะคือ

3.1 ให้เข้าใจในวิธีการปกครองของรัฐบาลไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล รู้จักหน้าที่เกี่ยวกับรัฐ และทราบว่ารัฐบาลมีบริการอะไรให้แก่ประชาชนบ้าง

3.2 ให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของคนที่ควรปฏิบัติในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและให้รู้จักหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสังคม เช่น หน้าที่ต่อสมาคม องค์การหรือต่อหมู่คณะ

3.3 ให้รู้จักหน้าที่ในฐานะเป็นประชากรของโลกและรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น ฐานะขององค์การสหประชาชาติ

3.4 ให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการเมืองในปัจจุบัน เช่น เข้าใจความเป็นมาของพรรคการเมือง สนใจในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

4. วิชาศีลธรรม มีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

4.1 ให้มีความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาพอควร เช่น พุทธประวัติ และข้อปฏิบัติทางศาสนา ให้มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา

4.2 ให้เคารพความดีของศาสนาอื่นเพื่อฝึกฝนให้เป็นผู้ที่มีน้ำใจกว้างขวาง

4.3 เพื่อให้มีหลักสำหรับดำเนินชีวิตประจำวันด้วยการฝึกฝนอบรมให้เป็นผู้มีมารยาทอันดีงาม มีอุปนิสัยใจคอดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข

วิธีสอนสังคมศึกษา³

วิธีสอนสังคมศึกษานั้นเราอาจจำแนกออกได้เป็นหลายวิธีซึ่งในหลาย ๆ วิธีนี้ครูผู้สอนอาจจะยึดวิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งก็ได้หรือถ้าจะให้ดีกว่านี้ควรจะใช้หลาย ๆ แบบผสมผสานสลับเปลี่ยนกันไปตามลักษณะบทเรียนหรือเรื่องราวหรือความเหมาะสม เพราะวิธีการสอนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการดังต่อไปนี้

1. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มีหลายแบบได้แก่

1.1 แบบที่ใช้แบบเรียน

1.2 แบบที่ใช้ห้องสมุด

1.3 แบบที่ใช้ห้องปฏิบัติการ

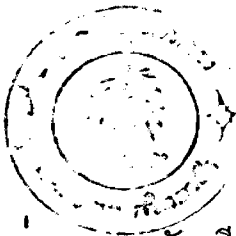
1.4 แบบที่ใช้การสร้างโครงการ (construction projects)

2. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับวิธีการ approach ให้เข้ากับความเป็นจริงทางสังคม

³Wesley, Edgar B., "Teaching Social Studies in High Schools" (D.C. Health and Company: Boston 1958) p.344

แบ่งเป็น

- 2.1 การบอกกล่าวด้วยภาษาพูดและภาษาหนังสือ
 - 2.2 การเสนอแนะด้วยอุปกรณ์ทางกราฟิก
 - 2.3 การใช้ของตัวอย่าง
 - 2.4 การให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม
 - 2.5 การไปศึกษายังสถานที่นั้น ๆ
 - 2.6 การมีส่วนร่วมเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการฝึกหัด
3. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับการรวบรวมสิ่งต่อไปนี้
- 3.1 การถ่ายทอดทางพันธุกรรม
 - 3.2 ลำดับเวลา
 - 3.3 จิตวิทยา
 - 3.4 ตรีวิทยา
 - 3.5 ความสนใจในปัจจุบัน
 - 3.6 เนื้อหาวิชา
 - 3.7 ความสัมพันธ์กัน
 - 3.8 การบูรณาการ
 - 3.9 การผสมผสาน
 - 3.10 หน่วยต่าง ๆ
 - 3.11 ปัญหาต่าง ๆ
 - 3.12 การตกลงกัน
4. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครูซึ่งอาจจะเป็นการสอนเพื่อ
- 4.1 ให้นักเรียนเป็นคนมีความกระตือรือร้น
 - 4.2 เป็นการอธิบาย
 - 4.3 ให้นักเรียนมีความซาบซึ้ง

- 4.4 เป็นกรทำให้เหตุผลและให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล
 - 4.5 ให้นักเรียนเป็นคนรู้จักวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ
 - 4.6 ให้นักเรียนมีพัฒนาการ
5. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของนักเรียนซึ่งอาจจะออกมาในรูปของ
 - 5.1 ปัญหา
 - 5.2 โครงการงาน
 - 5.3 ลักษณะทางสังคม
- 
6. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจจะออกมาในลักษณะการสอนที่เป็น
 - 6.1 การกำหนดคให้นักเรียนทำงานในแต่ละบทเรียน
 - 6.2 การให้นักเรียนเลือกทำโครงการงานต่าง ๆ โดยเสรี
7. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนซึ่งอาจสัมพันธ์กันทาง
 - 7.1 การทำกิจกรรมของแต่ละคน
 - 7.2 การทำกิจกรรมโดยมีคณะกรรมการ
 - 7.3 การทำกิจกรรมของชั้น
 - 7.4 การทำกิจกรรมรวมโดยร่วมมือกัน
8. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับระดับความร่วมมือของนักเรียนโดยที่นักเรียนอาจให้ความร่วมมือโดย
 - 8.1 ให้ความเชื่อถือปฏิบัติตามโดยไม่โต้แย้ง
 - 8.2 ให้ความร่วมมือในบางโอกาส
 - 8.3 ให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ
 - 8.4 จัดทำกิจกรรมโดยการวางแผนเอง

9. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับลักษณะการตรวจหรือทดสอบซึ่งอาจจะเป็นการทดสอบ

โดย

9.1 การให้ท่องปากเปล่า

9.2 การให้เขียนรายงาน

9.3 การเขียนคำตอบ

10. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางกายภาพหมายถึงการสอนที่ให้นักเรียน

10.1 ได้เห็น

10.2 ได้ยิน

10.3 ได้ใช้กล้ามเนื้อหรือเคลื่อนไหว

11. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเรียนรู้ซึ่งหมายถึงว่าการเรียนการสอนนั้นจะต้องให้โอกาสนักเรียนได้มี

11.1 การฝึกฝน

11.2 การหักแก้ปัญหา

11.3 การทำกิจกรรม

12. วิธีการสอนที่ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการศึกษาซึ่งอาจจะเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อ

12.1 ให้เป็นประชาธิปไตย

12.2 ให้เป็นผู้รับผิดชอบ

12.3 ให้รู้จักการร่วมมือกันทำงานเป็นหมู่คณะ

12.4 ให้รู้จักสร้างสรรความเชื่อมั่นในตัวเอง

บทบาทของครูสังคมศึกษา

แม้ว่าการศึกษาในปัจจุบันนี้จะมุ่งเอาเด็กเป็นส่วนสำคัญและมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยมาช่วยการสอนของครูก็ตาม แต่ครูก็มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กเพราะจะเป็นผู้นำ

ทางการศึกษาให้แก่เด็กทั้งในโรงเรียนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเราซึ่งเป็นประเทศประชาธิปไตยต้องการให้เด็กมีความเข้าใจ เชื่อถือ และปฏิบัติตามหลักวิธีการประชาธิปไตย ซึ่งก็คือที่การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นการสอนวิชาสังคมศึกษาจึงต้องเน้นหนักให้นักเรียนได้ฝึกหัดใช้สิทธิและหน้าที่ของตนภายในขอบเขตของกฎข้อบังคับให้รู้จักทำงานเป็นหมู่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสัมมาคารวะต่อกัน ที่สำคัญที่สุดคือครูจะต้องฝึกหัดให้นักเรียนแก้ปัญหาของตนเองได้เสียก่อน และขณะเดียวกันก็ยังฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ในการนี้ผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดก็คือครูดังเช่น Leonard S. Kenworthy⁴ กล่าวว่า "การที่ได้มีชีวิตเป็นครูสังคมศึกษานั้นวิเศษเหลือคณ เพราะงานของครูสังคมศึกษาเป็นงานที่สำคัญมากและยังเป็นงานที่ไม่ใช่ทำได้อย่างง่าย ๆ เพราะครูสังคมศึกษามีหน้าที่ช่วยเตรียมเยาวชนชายหญิงของชาติให้มีชีวิตอนาคตที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าแก่สังคมของเขาโดยที่ครูสังคมศึกษาจะเป็นผู้ช่วยให้เยาวชนเหล่านั้นมีปรัชญาชีวิตทัศนคติ ทักษะทางสังคม และแนวคิดที่ถูกต้องและกว้างขวางอันจะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตในชั่วชีวิตของเขาซึ่งเป็นอีกหลายปีต่อไปข้างหน้า ซึ่งเท่ากับว่าสังคมได้ให้ความไว้วางใจมอบหมายความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงนี้ให้แก่ครูสังคมศึกษา จึงจำเป็นที่ครูสังคมศึกษาจะต้องสำรวจตัวเองและพัฒนาตนเองให้รอบรู้ทั้งวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและวิธีการที่จะปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบอันนี้ให้บรรลุผล"

⁴Kenworthy, Leonard S., Guide To Social Studies Teaching in Secondary School, (Wadsworth Publishing Company, Inc., Belmont, California, 1962) p.155